

เข้าใจ จึงได้ใจ : เด็กไทยยุค 4.0

ศศิธร คักดีเทวินทร์^๑

บทคัดย่อ

บทความนี้แสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ Thailand 4.0 ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหลาย ๆ ด้าน หนึ่งในนั้นคือการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กในยุคปัจจุบันที่นอกจากต้องเรียนรู้ทักษะเฉพาะวิชาชีพ (hard skills) แล้ว ทักษะเฉพาะของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและการปรับตัว (soft skills) เป็นอีกทักษะสำคัญที่ควรให้เด็กได้ฝึกฝนและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งทักษะดังกล่าวสามารถฝึกได้จากการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การทำกิจกรรมทางสังคม การเล่นเกม การประดิษฐ์ การผจญภัย ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลให้เด็กได้โอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม ส่งเสริมประสบการณ์ ซึ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตทางความคิดและจิตวิญญาณของเด็ก

คำสำคัญ : การเรียนรู้นอกห้องเรียน เด็กไทยยุคใหม่ ทักษะด้านอารมณ์

ปัจจุบัน บ้านเมืองของเรากำลังก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด การเรียนรู้ของผู้คนเปลี่ยนไปจากเดิม เทคโนโลยีเข้ามาแทนที่เพื่อการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วโลก การเรียนรู้ภายในห้องเรียนแบบเดิม ๆ อาจไม่ตอบโจทย์ปัญหาการเรียนรู้ของเด็กไทย พฤติกรรมการเรียนแบบถูกถ่ายทอดและเรียนรู้จากเครื่องมือทางเทคโนโลยี แน่แน่นอนว่าเหรียญนั้นมี ๒ ด้าน เหรียญด้านหนึ่งเราได้เข้าใจความรู้ที่ถูกกระจายอยู่ทั่วโลกได้ในพริบตา การค้นหาข้อมูลและความจริงบางอย่างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทางกลับกัน พฤติกรรมบางอย่างได้ถูกปรับเปลี่ยนไป การรอคอย

เริ่มลดน้อยลง เมื่อเราเข้าถึงข้อมูลได้เร็วขึ้น เรากลับรอคอยได้น้อยลง ใจร้อนขึ้น ความเคารพ ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าต่อผู้คนเริ่มลดน้อยลง การแสดงความเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ถูกนำมาใช้แสดงออกทางอารมณ์ที่ซ่อนอยู่ภายใน

สังคมในยุค 4.0 หน้าตาเป็นแบบไหน มีผู้คนกล่าวถึงนโยบาย ยุค 4.0 ไว้มากมาย และมีคนตั้งคำถาม ถึงหน้าตาหรือคุณลักษณะของคนในยุคดังกล่าวนี้ นโยบายต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของความเป็นยุคดังกล่าว

Thailand 4.0 คืออะไร Thailand 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจ

^๑ นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ก่อตั้งเครือข่าย Youth for Next Step

ภาพที่ ๑ Youth for Next Step: กิจกรรม Youth Day Gen-Z คิดถึงพี่บัว (แพ็คของขวัญเหลือพี่น้อง ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้)

แบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งเปลี่ยนผ่านมาจากยุค Thailand 1.0 ยุคของเกษตรกรรม คนไทยปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ นำผลผลิตไปขาย สร้างรายได้และยังชีพ Thailand 2.0 ที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมเบาแต่หันมาใช้แรงงานจำนวนมากแทนและ Thailand 3.0 ซึ่งเป็นยุคของอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก มีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น

ดร.ชวลิต โปธินคร (๒๕๖๐) กล่าวถึงทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนในยุคเทคโนโลยีนี้ว่า ในการสร้างเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0 สร้างเด็กและเยาวชนไทยให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ไปสู่ที่ยากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ การพัฒนา

เด็กต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ และทักษะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้น เรียกว่าเป็น Problem-Based Learning

เก่งอย่างเดียวไม่พอ

การแข่งขันเกิดขึ้นในทุกอาชีพ ไม่เว้นแม้กระทั่งวัยเด็กและเยาวชน ล่าสุดกับระบบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแบบใหม่ ที่เรียกว่า TCAS : Thai University Central Admission System ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อลดการแข่งขันทางการศึกษา แต่แล้วระบบดังกล่าวที่มีการจัดการและการศึกษายังไม่รอบด้าน รวมทั้งการตั้งรับปัญหาที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นไม่ทันท่วงที ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ตกมาที่เด็กที่กำลังเข้าสู่ระบบนี้ การเตรียมพร้อมด้านองค์ความรู้จึงสำคัญที่สุด เด็ก ๆ จึงมุ่ง

กวดวิชา อ่านหนังสือ เพื่อให้มีคะแนนที่ดีเพียงพอที่จะทำให้เขาเข้าศึกษาในสถาบันที่ตั้งใจเอาไว้

แม้เมื่อก้าวเข้าสู่มหาวิทยาลัย ก็ไม่พ้นที่จะต้องแข่งกับคนอื่นเพื่อให้เกรดที่สวยงาม จากความคาดหวังของผู้ปกครอง ความต้องการของตลาดอาชีพต่าง ๆ ที่กำหนดคุณสมบัติไว้ที่เกรดเฉลี่ยเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม มีหลายหน่วยงานที่เล็งเห็นความสำคัญด้านอื่นมากกว่าความชำนาญเฉพาะด้าน จากการศึกษาของ ดำรงค์ศักดิ์ สัตบุตร์ (๒๕๖๑) ที่กล่าวถึงเด็กยุคใหม่ “เก่งไอที” อย่างเดียวไม่พอต้องมีทักษะอื่นด้วย ซึ่งทักษะที่สำคัญประกอบด้วย Hard skills คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ และ Soft skills คือ ทักษะเฉพาะของตัวบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานบุคลิกภาพและการปรับตัว

- Hard skills คือ ทักษะเฉพาะวิชาชีพ ในบทความนี้ หมายถึง ทักษะด้านเทคโนโลยี เช่น การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- Soft skills คือ ทักษะเฉพาะของตัวบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานบุคลิกภาพและการปรับตัว เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การเข้าใจความคิดเห็นผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ การรู้จักรับฟัง เป็นต้น

Google ได้คิดโปรเจกใหม่ขึ้นมา ชื่อว่า Project Oxygen โดยวิเคราะห์ข้อมูลสัญญาจ้างงาน การทำงาน การเลิกจ้าง รวมไปถึงการเลื่อนตำแหน่ง โดยให้ลำดับความสำคัญ ดังนี้

- เป็นโค้ชที่ดี (สอนงานลูกทีมได้)
- ให้อำนาจการตัดสินใจและไม่จุกจิก

- เอาใจใส่ต่อความสำเร็จของทีม
- ทำงานมีประสิทธิภาพ และมุ่งที่ผลลัพธ์
- สื่อสารเป็น รู้จักรับฟังและแบ่งปันข้อมูลผู้อื่น
- ช่วยพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ
- มีวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจน
- มีเทคนิคในทักษะงานเฉพาะ และให้คำแนะนำได้จากคุณสมบัติทั้ง ๘ ข้อที่ว่านี้ข้อที่บอกว่า “เก่งเฉพาะทาง หรือ Hard skills” นั้น กลับมีความสำคัญอยู่ลำดับสุดท้ายเท่านั้น ส่วนคุณสมบัติ ๗ ข้อแรกเป็น Soft skills ทั้งหมดเลย ซึ่งมันก็จะ เป็นทักษะที่อยู่นอกเหนือตำราโปรแกรมเมอร์ และ นักเทคโนโลยีทั้งหลายทั้งสิ้น

นั่นจึงหมายถึงว่า พนักงานที่เก่งในทักษะเทคโนโลยี เขียนโปรแกรมได้เก่งสุด ๆ ก็อาจไม่ใช่คนที่ประสบความสำเร็จสูงสุดก็ได้ หลังจากนั้น Google ก็เลยมีการทดลองจ้างงานเด็กสายอื่น ๆ ทั้งมนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ รวมถึงบริหารธุรกิจ เข้ามาในทีมต่าง ๆ ของบริษัทด้วย

จากข้อค้นพบดังกล่าว สะท้อนในทางกลับกันกับการพัฒนาการศึกษาของสังคมไทยในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นศักยภาพด้านความสามารถมาเป็น

ภาพที่ ๒ Youth for Next Step: Youth Day First Give วันรวมพลเยาวชนคนอยากให้

ภาพที่ ๓ Youth for Next Step: Youth Volunteer Revolution ค่ายเยาวชนปฏิบัติจิตอาสา

อันดับหนึ่ง (เราอาจจะยังไม่พูดถึงการมุ่งให้ความสำคัญบางสาขาซึ่งเป็นอีกกรณีหนึ่งที่จะต้องพูดถึงกัน) แต่ไม่ได้ฝึกฝนให้เด็กได้เรียนรู้นอกตำรา ดั่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ธรรมะที่พระองค์ทรงสอนสิ่งมีเพียงใบไม้ในกำมือ แต่ยังมีความรู้อีกมากมายในป่าใหญ่ที่พระองค์ยังไม่ได้หยิบยกมาสอนสั่งผู้คน ปฏิภาณ ไหวพริบ ทักษะต่าง ๆ เกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้นอกเหนือจากห้องเรียน เพียง ๖ ชั่วโมง อีก ๑๖ ชั่วโมงคือช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้เรื่องเหล่านี้ เช่น การออกไปทำกิจกรรมสังคม การเล่น การประดิษฐ์ การผจญภัย ฯลฯ ทักษะเหล่านี้จะเกิดขึ้นเมื่อเราได้ฝึกมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม สังคมเป็นประสบการณ์ เป็นนิสัย เป็นอภัยาศัย โดยลำดับ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อพัฒนาการการเจริญเติบโตทางความคิด และจิตวิญญาณของเด็กเอง

กระบวนการคิดและสติปัญญา

เด็กในยุคนี้ ต่างจากเรา ๆ ในยุคก่อนเป็นอย่างมาก จากยุคที่ต้องรอให้ผู้ใหญ่บอก ทำตามที ผู้ใหญ่ พ่อ แม่ เคยทำมา มาสู่ยุคที่เด็กอยากคิดนอกกรอบ มีอิสระทางความคิดสูง อยากแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวของเขา แต่ด้วยคามอิสระนี้ ทำให้การจัดระบบความคิดเป็นไปอย่างไร้ระเบียบ อาจนำไปสู่การขาดการไตร่ตรอง และคำนึงถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนเองแสดงออกมา ดังนั้น เด็กยุค 4.0 จึงต้องฝึกให้มีกระบวนการคิด ไตร่ตรอง วิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกัน จะต้องให้คุณค่ากับสิ่งที่ทำ ผู้คนรอบตัว และมีความสุขกับความสวยงามระหว่างทางที่เจอ

ดร. การดี เลียวไพโรจน์ (๒๕๕๙) ได้กล่าวถึง การสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ไว้กับมติชนออนไลน์ ถึงประเด็นเด็กไทยเมื่อเข้าสู่ยุค 4.0 ไว้ที่น่าสนใจ เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กให้พร้อมรับสภาพการณ์ที่ต้องเจอจากยุคเทคโนโลยี “การพัฒนาไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้ เราต้องพร้อมทุกองค์ประกอบ ถ้าไม่พร้อมเราจะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี เพราะในวันข้างหน้าอุตสาหกรรมที่จะโดดเด่น คือ หุ่นยนต์สมองกล คนที่จะกลายเป็นผู้คิดค้นได้ จึงต้องฉลาดกว่าคอมพิวเตอร์ ทักษะที่สำคัญจึงเป็นความแตกต่างทางความคิด มากกว่าการคิดแก้ปัญหาให้เร็วอย่างที่ผ่านมา ดังนั้นการคิดวิเคราะห์ปฏิภาณไหวพริบ (Critical Thinking) และ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) จึงสำคัญมาก” (การดี เลียวไพโรจน์, ๒๕๕๙)

ในขณะเดียวกัน รศ.ดร.นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของไทยด้านกระบวนการคิด ไว้ว่า การที่คน ๆ หนึ่งจะมีความยืดหยุ่นทางความคิด ต้องเริ่มจากการรู้จักยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibit) ก่อน และต้องมีความจำที่ดี (Working Memory) เป็นพื้นฐาน เด็กที่ทำผิดซ้ำ ๆ เป็นเพราะเขามักไม่ค่อยปรับความคิดเปลี่ยนการกระทำ คิดและทำแบบเดิม ๆ ไม่สามารถคิดต่างไปจากเดิมได้ (RLG-EF Teacher, ๒๕๖๑)

กระบวนการทางความคิดที่มีความยืดหยุ่นและการคิดที่นอกกรอบ จำเป็นต่อกระบวนการพัฒนาในทุก ๆ ขั้นตอนของประเทศ และหากเด็กไทยได้ฝึก

และยอมรับในกระบวนการคิดของเขา จะทำให้เขาได้ค้นพบนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำมาสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

จิตใจดี มีคุณธรรม

หากเราค้นหาคำว่า “ข่าวเยาวชนปัจจุบัน” จากการค้นหาของ Google ๒,๙๙๐,๐๐๐ ลิงก์ ข่าวที่ขึ้นมาอันดับ ๑ นั่นคือ “ข่าววัยรุ่นตีกัน” และในเพจแรกของข้อค้นพบจาก Google จาก ๑๐ ลิงก์ มีจำนวน ๕ ลิงก์ ที่เป็นข่าวเกี่ยวกับการกระทำผิดของเยาวชน และมีผลการสืบค้นที่เกี่ยวข้องกับ ข่าวเยาวชนปัจจุบัน ทั้งหมด ๘ ข้อความ มีคำว่า วัยรุ่น ทะเลาะวิวาท ความรุนแรงของวัยรุ่น วัยรุ่นตีกัน ล่าสุด วัยรุ่นยกพวกตีกัน และปัญหาสังคมวัยรุ่น

นี่เป็นเพียงสถิติเฉลี่ยที่มีผู้เข้าไปค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด และเป็นเรื่องที่น่าตกใจอยู่ ๒ ประเด็น คือ ประเด็นแรก การนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เป็นอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และอาจมีไปถึงอนาคตนั้น คือ การเล่นข่าวของสื่อที่มุ่งขายข่าวเสียมากกว่าข่าวดี เพื่อผลทางการค้าและส่วนแบ่งทางการตลาด ประเด็นที่สอง คือ หากสังคมเป็นเช่นผลการสืบค้นจริง ยิ่งทำให้เห็นผลการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยที่ผ่านมาว่าล้มเหลวมากแค่ไหน

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของคุณย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “เด็กไทยในยุคไทย

แลนด์ 4.0” ทำการสำรวจระหว่างวันที่ ๘ - ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๑ โดยสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนทั่วประเทศกระจายทุกภูมิภาค ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑,๒๕๐ หน่วยตัวอย่าง (โพสต์ทูเดย์, ๒๕๖๑)

คุณสมบัติที่ดีของเด็กไทย ในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่

- ร้อยละ ๔๔.๖๔ ระบุว่า มีคุณธรรม จริยธรรม ช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัว
- ร้อยละ ๓๕.๙๒ ระบุว่า มีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบ
- ร้อยละ ๓๑.๐๔ ระบุว่า มีความอดทน อดกลั้น
- ร้อยละ ๒๖.๑๖ ระบุว่า รู้จักการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูลที่ได้รับ
- ร้อยละ ๑๗.๖๐ ระบุว่า มีทักษะในการใช้ ภาษาต่างประเทศได้ดี
- ร้อยละ ๑๗.๓๖ ระบุว่า ไม่ใช้เวลาส่วนใหญ่ อยู่กับโลกอินเทอร์เน็ต
- ร้อยละ ๑๔.๖๔ ระบุว่า มีความคิด สร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ
- ร้อยละ ๑๓.๕๒ ระบุว่า หมั่นศึกษา หาข้อมูลหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียน
- ร้อยละ ๒.๔๐ ระบุว่า อื่น ๆ ได้แก่ มีความกตัญญูต่อบิดามารดา มีมารยาท อ่อนน้อม ถ่อมตนรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และมีความพอเพียง ประหยัด อดออม

ประเด็นคุณธรรมจริยธรรม และการช่วยเหลือสังคม ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นต้น ๆ ของการสำรวจต่าง ๆ น่าสนใจเป็นอย่างมาก หากเมื่อเราศึกษาด้านเด็กและเยาวชนกันมาพอสมควร ก็จะพอทราบว่า มูลเหตุหรือปัจจัยที่สำคัญมันถูกเชื่อมโยงประสานกันไปทุกภาคส่วน ตั้งแต่การเลี้ยงดู ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อม โรงเรียน เพื่อน ครู ผู้นำชุมชน จนกระทั่งไปถึงระดับนโยบายทางสังคม สถาบันเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อพื้นฐานการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น ยกตัวอย่างเช่น สื่อโทรทัศน์ ละครต่าง ๆ มีอิทธิพลในการชี้นำความคิดและทัศนคติของเด็ก

ภาพที่ ๔-๕ Youth for Next Step: Youth Day 10th Z

ภาพที่ ๖ Youth for Next Step: Youth for Nepal เยาวชนไทย ร้อง “ให้” หนักมาก ระดมทุนเพื่อช่วยเหลือชาวเนปาล จากเหตุแผ่นดินถล่ม จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

และเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสื่อเหล่านี้ ใช้อยู่ในอวัยวะส่วนที่ ๓๓ ของมนุษย์ นั่นคือ สมาร์ทโฟน (Smart Phone) ยิ่งทำให้เกิดการควบคุมที่ยากยิ่งขึ้น วิธีการแก้ไขจึงจำเป็นต้องเริ่มจากส่วนที่เล็กที่สุด คือ ให้ความใส่ใจ เข้าใจ และเปิดมุมมองให้รอบด้านเกี่ยวกับตัวเด็ก ไม่ควรปิดกั้นความอยากรู้อยากเห็น แต่ให้เกิดกระบวนการแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เขาได้ใช้กระบวนการคิด ไตร่ตรองด้วยเหตุและผลของเขาเอง ไปจนกระทั่งการจัดการสื่อสังคม

เห็นคุณค่าของผู้อื่นจากการลงมือทำ

ปัจจุบัน พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลี้ยงลูกผ่านแท็บเล็ต หรือ สมาร์ทโฟน (Smart Phone)

อยู่ในโลกเสมือน โลกอินเทอร์เน็ต สร้างตัวตนบนพื้นที่จำลองออนไลน์ ทำให้เด็กยุคปัจจุบันขาดทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเข้าสังคม ทักษะการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

ผู้เขียนได้เป็นผู้ก่อตั้งเครือข่ายเยาวชนพัฒนาศักยภาพ Youth for Next Step ทำงานกับเยาวชนแกนนำทั้งในกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคต่าง ๆ ได้เห็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนมาตลอดต่อเนื่อง และได้สานองค์ความรู้ทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านสังคมสงเคราะห์ด้านจิตวิทยาเด็กและเยาวชนมาในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านรูปแบบกิจกรรมการค้นพบศักยภาพของตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับกลุ่มแกนนำ

กลุ่มต่าง ๆ ในรูปแบบ Group Work Connection
 เด็ก ๆ ที่เข้ามาทำกิจกรรม จะได้ทดลอง
 ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้เขาได้สัมผัสความรู้สึก
 จากการเป็นผู้ให้ เมื่อเขาได้ช่วยเหลือ หรือได้มีส่วน
 ทำให้อะไรบางอย่างดีขึ้นกว่าเดิม สิ่งที่ได้
 กลับมาคือความภูมิใจ “ยิ่งให้ แต่ยิ่งได้” ประเด็น
 สำคัญคือ เมื่อเขาได้หยุดมอง และได้ให้คุณค่ากับสิ่ง
 เล็ก ๆ รอบตัว ได้เอื้ออาทร ได้ใช้ร่างกาย แรงใจ และ
 แรงสติปัญญา ในการมุ่งมั่นและตั้งใจทำสิ่งหนึ่งด้วย
 ความบริสุทธิ์ใจ พวกเขาจะสัมผัสได้ถึงสิ่งสวยงามที่
 เกิดขึ้นภายในใจของเขาเอง

ปัจจุบันองค์กรด้านกิจกรรมจิตอาสา
 เกิดขึ้นมากมาย เช่น

- Youth for Next Step กิจกรรมจิตอาสา
 ได้แก่ Youth Volunteer Revolution
 Camp ,Youth Camp for Next Step,
 Volunteer day ,Youth Society , Sharing
 Festival ช่องทางการติดต่อ :
www.youthfornextstep.com
- มูลนิธิการศึกษาเพื่อโลกสีเขียว (กศข.)
- สมาคมอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนา
 สังคม (ดาหลา)
- โครงการครูบ้านนอก มูลนิธิกระจกเงา The
 Mirror Foundation
- มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม Thai Volunteer
 Service
- สมาคมจิตอาสา VSA Thailand

- มูลนิธิพัฒนาชีวิตและการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์
- เครือข่ายอาสาสมัครธรรมชาติ Volunteer for
 Nature Network (V4N)
- มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย
 ในพระบรมราชูปถัมภ์
- มูลนิธิการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม
- มูลนิธิเพื่อการรักษาสุนัขจรจัด
- มูลนิธิสายธารแห่งความหวัง
- มูลนิธิครูสร้างสรรค์มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่ง
 ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- กลุ่มละครมะขามป้อม

สามารถแบ่งหมวดหมู่งานจิตอาสาได้ ดังนี้
 กิจกรรมเกี่ยวกับเด็ก คนชรา ครูอาสา ค่ายนานาชาติ
 ค่ายอนุรักษ์ ค่ายอาสา ค่ายเกษตรงาน IT งานก่อสร้าง
 งานประดิษฐ์ งานฝีมืองานศิลปะ งานออกแรงช่วย
 กิจกรรมช่วยเตรียมงานช่วยเหลือสัตว์ ดูแลเด็ก ถัก
 ไม้กวาด ทาสี ทำความสะอาด ทำยางยืด ทำโปง
 บริจาค ปฏิบัติธรรม ปลูกต้นไม้ ปลูกปะการัง ปลูก
 ป่าชายเลน ดูแลผู้ป่วย ผู้พิการ ฝึกอบรม พัฒนา
 ชุมชนสตรี สร้างบ้านดินสร้างฝาย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 อาสาต่างแดน อาสาอาเซียน เกือบขยะ (เครือข่ายจิต
 อาสา Volunteer Spirit Network, ๒๕๖๑)

การแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม

การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนปัจจุบัน
 ไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแค่อะไรในชั้นเรียน ด้วยยุคของ
 เทคโนโลยีและสารสนเทศที่เข้าที่เข้าได้เพียงปลายนิ้วมือ

ภาพที่ ๗ YSELY วิทยาการรับเชิญจากสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา

และด้วยสื่อสังคม ในปัจจุบัน มีอิทธิพลต่อความคิด คำพูด และการกระทำของเด็กเป็นอย่างมาก ศ.ดร. สมพงษ์ จิตระดับ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนา ด้านเด็กและเยาวชน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงรูปแบบการแสดงออกของของเยาวชนในปัจจุบัน ในเวทีการเสวนาเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมเสนอประเด็นเร่งด่วนด้านเด็ก และเยาวชน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายต่อ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งประเทศไทย (กดยช) โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างสุขภาพ (สสส) เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ (ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์, ๒๕๖๑) ที่ผ่านมามีว่า สังคมไทยขาดการปลูกฝังและการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ตั้งแต่ระดับครอบครัว กลัวการลองผิดลอง

ถูกของเด็ก ทำให้เด็กถูกจำกัดในพื้นที่ Comfort Zone เมื่อเด็กก้าวเข้าสู่วัยมัธยม การล้อเลียนเพื่อน การแสดงออกทั้งความชอบ หรือไม่ชอบ ขาดการยั้งคิดพิจารณา พอก้าวเข้าสู่วัยมหาวิทยาลัย สังคมเปิดกว้าง แต่เด็กกลับไม่เคยได้ฝึกแสดงออกอย่างสร้างสรรค์มาก่อน ทำให้การแสดงออกในบางประเด็นอาจไม่เหมาะสม หรือขาดการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

การรับฟัง ใส่ใจ และให้ความสำคัญเมื่อยังอยู่ในวัยเด็ก จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กจะได้เรียนรู้ความควร ไม่ควรต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเขา ได้ฝึกคิด และฝึกใช้เหตุผล และที่สำคัญคือ ได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการกระทำของเขาเอง

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เป็นเป้าหมายกำหนดหนทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี และหากเราได้มุ่งหวังส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาทั้ง ๕ ด้านนี้ขึ้นมา และใช้กระบวนการรับฟัง เอาใจใส่ และมีส่วนร่วม ร่วมกับเด็ก เยาวชน และองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง แผนนโยบายต่าง ๆ ย่อมสอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ความหวังที่เราจะพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญทั้งทางเศรษฐกิจและจิตใจ ก็คงไม่ไกลเกินมือเราที่จะทำ ♦

บรรณานุกรม

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔.** ๒๓ มกราคม ๒๕๖๐. สืบค้นจาก: http://dcy.go.th/webnew/main/news_view.php?id=1492&type=12. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- การดี เลียวไพโรจน์. **เมื่อเด็กไทยเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 พ่อแม่เตรียมสมองลูกพร้อมกับอนาคตข้างหน้าแล้วหรือยัง.** ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙. สืบค้นจาก : https://www.matichon.co.th/lifestyle/news_292495. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- เครือข่ายจิตอาสา Volunteer Spirit Network. สืบค้นจาก : <http://www.volunteerspirit.org>. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- ชวลิต โพธิ์นคร. **การประชุมใหญ่สามัญประจำปี๒๕๕๙ และประชุมวิชาการเรื่อง”ห้องสมุดดิจิทัลกับการก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. จันทรา เทพอวยพร,เรียบเรียง. ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐.** สืบค้นจาก: <http://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0/>.(๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- ดำรงศักดิ์ สัตบุตร์. **เด็กยุคใหม่ “เก่งไอที” อย่างเดียวไม่พอต้องมีทักษะอื่นด้วย: สอนลูกเขียนโปรแกรม.** ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๑. สืบค้นจาก: <http://admiss.dpu.ac.th/580106020008/nextgen-it-skill-not-enough>. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- โพสต์ทูเดย์. **โซเชียลเด็กไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องมีคุณธรรมจริยธรรม.** ๑๒ มกราคม ๒๕๖๑. สืบค้นจาก : <https://www.posttoday.com/social/general/535020>. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- ศศิธร คักดีเทวินทร์. **รายงานสรุปการเสวนาเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมเสนอประเด็นเร่งด่วนด้านเด็กและเยาวชน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายต่อคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (กดยช) โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ (สสส) เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ โรงแรมอินทรา รีเจนท์ ประตูน้ำ เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. ๒๕๖๑.**
- อนันต์ อนันตกุล. **สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย.** สืบค้นจาก : <http://www.royin.go.th/wp-content/uploads/2017/12/สังคมสูงวัย3.pdf>. (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).
- RLG-EF Teacher. **เด็กไทยยุคใหม่ต้องคิดยืดหยุ่น คิดนอกกรอบ.** ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑. สืบค้นจาก : <http://www.rlg-ef.com/เด็กยุคใหม่ต้องคิดยืดหยุ่น/>.(๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑).